

Rada
Európskej únie

V Bruseli 30. apríla 2024
(OR. en)

9094/24

**Medziinštitucionálny spis:
2008/0140(CNS)**

**ANTIDISCRIM 65
FREMP 204
GENDER 75
JAI 666
MI 428
SOC 299**

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Rada
Č. predch. dok.:	8616/1/24 REV 1
Predmet:	Návrh SMERNICE RADY o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu – <i>diskusia o smerovaní</i>

Delegáciám v prílohe zasielame orientačnú poznámku, ktorú vypracovalo predsedníctvo na účely diskusie o smerovaní na uvedenú tému na zasadnutí Rady EPSCO 7. mája 2024.

Smernica o rovnakom zaobchádzaní (článok 19)*diskusia o smerovaní*

Európska únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi (článok 2 Zmluvy o Európskej únii). V tejto súvislosti je jedným z cieľov Únie boj proti diskriminácii. Článok 19 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) oprávňuje Radu prijímať vhodné opatrenia na boj proti diskriminácii založenej na pohlaví, rasovom alebo etnickom pôvode, náboženskom vyznaní alebo viere, postihnutí, veku alebo sexuálnej orientácii.¹

Súčasný antidiskriminačný právny rámec na úrovni Európskej únie je roztrieštený. Chráni pred diskrimináciou v oblasti zamestnania na základe všetkých dôvodov uvedených v článku 19 ZFEÚ, t. j. na základe pohlavia, rasového alebo etnického pôvodu, náboženského vyznania alebo viery, postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie.² Mimo oblasti zamestnania je však diskriminácia zakázaná len na základe pohlavia a etnického alebo rasového pôvodu; mimo oblasti zamestnania neexistuje na úrovni EÚ ochrana pred diskrimináciou na základe náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku a sexuálnej orientácie.³ K lepšiemu presadzovaniu súčasného právneho rámca čoskoro prispejú posilnené minimálne normy pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie.⁴

¹ Okrem toho sa Únia v článkoch 153 a 157 ZFEÚ poveruje konať v oblasti rovnosti medzi mužmi a ženami, pokiaľ ide o príležitosti na trhu práce a zaobchádzanie v práci, a najmä pokiaľ ide o rovnakú odmenu za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty.

² Pozri najmä smernice Rady 79/7/EHS, 2000/43/ES, 2000/78/ES, smernicu 2006/54/ES, smernicu 2019/1158/EÚ, smernicu 2022/2381/EÚ a smernicu 2023/970/EÚ.

³ Pozri najmä smernicu 2000/43/ES a smernicu 2004/113/ES.

⁴ Pozri smernice, ktoré sa majú prijať na základe návrhov COM(2022) 688 final a COM(2022) 689 final.

V poslednom osobitnom prieskume Eurobarometra o diskriminácii respondenti uviedli, že v ich krajine dochádza k rozsiahlej diskriminácii na základe náboženského vyznania alebo viery (42 %), zdravotného postihnutia (49 %), veku (45 %) alebo sexuálnej orientácie (54 %).⁵ Približne jeden z piatich (21 %) respondentov uvádza, že sa v posledných 12 mesiacoch sám cítil diskriminovaný alebo zažil obťažovanie. Ako príklad sa uvádza diskriminácia osôb vo veku 15 – 24 rokov v kaviarňach, reštauráciách, baroch alebo nočných kluboch (25 % respondentov) a počas štúdia alebo pri uchádzaní sa o štúdium na škole alebo univerzite (21 %). Dôchodcovia zas uvádzajú diskrimináciu v obchodoch alebo bankách (18 %) a pri využívaní alebo požadovaní služieb zdravotnej starostlivosti (17 %). Potvrdzujú sa tým údaje správy o základných právach za rok 2018, ktoré poukázali na osobitné výzvy, akým čelia staršie osoby z hľadiska rovnakého zaobchádzania.⁶

Podľa údajov Agentúry EÚ pre základné práva (FRA) z roku 2019 vzrástla v rokoch 2012 až 2019 diskriminácia LGBT osôb aj mimo oblasti zamestnania (z 37 % na 43 %).⁷

Asi 25 % moslimských respondentov v prieskume agentúry FRA EÚ – MIDIS II uvádza, že sa v predchádzajúcich 12 mesiacoch stretli s diskrimináciou na základe etnického alebo prisťahovaleckého pôvodu, čo zahŕňa aj ich náboženské vyznanie alebo náboženské presvedčenie.⁸ Asi 21 % židovských respondentov v prieskume agentúry FRA z roku 2017 o diskriminácii a trestných činoch z nenávisti voči židom⁹ uvádza, že sa v predchádzajúcich 12 mesiacoch stretli s diskrimináciou na základe náboženského vyznania alebo viery v jednej alebo viacerých oblastiach svojho každodenného života. Asi 43 % osôb so zdravotným postihnutím uvádza, že sa stretávajú s problémami pri využívaní každodenných služieb, ako je nákup potravín, bankovníctvo, poštové služby, primárna zdravotná starostlivosť a verejná doprava.¹⁰

⁵ Európska komisia, *Special Eurobarometer 535: Discrimination in the EU in 2023* (Osobitný Eurobarometer 535: Diskriminácia v EÚ v roku 2023, december 2023).

⁶ FRA (2018), [Shifting perceptions: Towards a rights-based approach to ageing](#) (Zmena perspektívy: Prístup k starnutiu na základe práv), Luxemburg, Úrad pre publikácie.

⁷ [Equality in the EU 20 years from the initial implementation of the equality directives](#) (Rovnosť v EÚ 20 rokov od začatia vykonávania smerníc o rovnosti), FRA, apríl 2021; FRA (2020), [EU-LGBTI Survey II – A long way to go for LGBTI equality](#) (Prieskum EÚ – LGBTI II – K rovnosti LGBTI osôb je ešte ďaleko), Luxemburg, Úrad pre publikácie, s. 10.

⁸ FRA (2017), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Muslims – Selected Findings](#) (Druhý prieskum Európskej únie o menšinách a diskriminácii: Muslimovia – vybrané zistenia), Luxemburg, Úrad pre publikácie, s. 25.

⁹ FRA (2018), [Experiences and perceptions of antisemitism – Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU](#) (Skúsenosti s antisemitizmom a jeho vnímanie – Druhý prieskum o diskriminácii a trestných činoch z nenávisti proti židom v EÚ), Luxemburg, Úrad pre publikácie, s. 60.

¹⁰ FRA (2017), [From institutions to community living – Part III: Outcomes for persons with disabilities](#) (Z ústavných zariadení do života v komunite – časť III: Výsledky u osôb so zdravotným postihnutím), Luxemburg, Úrad pre publikácie.

Diskrimináciu ešte zhoršili nedávne udalosti vo svete. FRA už v roku 2022 hlásila „prudký nárast“ antisemitského obsahu online.¹¹ Rastúcej diskriminácii, zastrašovaniu a obťažovaniu čelia aj moslimovia.¹²

Za diskrimináciu spoločnosť draho platí. Podľa odhadu štúdie výskumnej služby Európskeho parlamentu (EPRS) z roku 2023 by skompletizovanie právneho rámca na úrovni EÚ prinieslo odhadovaný čistý prínos vo výške 55 miliónov EUR ročne z hľadiska HDP, ak by sa opatreniami na úrovni EÚ dosiahlo zlepšenie vzdelávacích výsledkov a zdravotného stavu diskriminovaných osôb o 5 %.¹³ Aj v štúdii EPRS z roku 2018 o nákladoch spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni¹⁴ sa odhadujú náklady spojené s diskrimináciou a nezačlenením osôb so zdravotným postihnutím do spoločnosti v prípade i) ušlého zisku z dôvodu vylúčenia z trhu práce na 468 až 763 miliónov EUR; ii) dodatočných nákladov na prístup k tovaru a službám na 15 až 41 miliárd EUR ročne; iii) vyšších životných nákladov na 15 až 41 miliárd EUR a iv) ušlého zisku z dôvodu nižšieho dosiahnutého vzdelania na 61 až 98 miliónov EUR. Na druhej strane, ako vyplýva z číselných údajov, opatrenia prijaté v rámci primeraných úprav sa obvykle vyplácajú, a to tak z hľadiska produktivity zamestnancov, ako aj z hľadiska hospodárskych výhod pre podniky. Podobné typy nákladov sa odhadujú aj v súvislosti s diskrimináciou na základe sexuálnej orientácie v posúdení vplyvu pripojenom k návrhu smernice o rovnakom zaobchádzaní z roku 2008.¹⁵

¹¹ [Antisemitism in 2022 - Overview of Antisemitic incidents recorded in the EU](#) (Antisemitizmus v roku 2022 – Prehľad antisemitských incidentov zaznamenaných v EÚ) | Agentúra Európskej únie pre základné práva (europa.eu).

¹² Oznámenie Komisie: Nenávisť tu nemá miesto, december 2023.

¹³ [Increasing European added value in an age of global challenges, Mapping the cost of non-Europe \(2022-2032\)](#) (Zvyšovanie európskej pridanej hodnoty v ére globálnych výziev, Mapovanie nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni (2022 – 2032)).

¹⁴ [Cost of Non-Europe Report \(2018\)](#) (Správa o nákladoch spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni).

¹⁵ 11531/08 ADD 1, s. 34.

Riešenie a prevencia diskriminácie predstavujú tiež investíciu do súdržnosti, konkurencieschopnosti a odolnosti Európy v prepojenom a rýchlo sa meniacom svete. Zaručí sa ňou spravodlivejšia spoločnosť, väčšia účasť na hospodárskom a spoločenskom živote a menšia miera sociálneho vylúčenia. Podľa nedávnej správy Enrica Lettu s názvom „Oveľa viac než len trh“¹⁶ „konkrétnym skupinám bráni trvalá diskriminácia, akej čelia, či už na základe rodu, zdravotného postihnutia, etnickej príslušnosti, alebo iných faktorov, v tom, aby sa plne podieľali na našom jednotnom trhu, a podkopáva prisľúbené príležitosti pre všetkých. Odstránenie systémových prekážok si žiada ciele opatrenia, nové financovanie a starostlivé monitorovanie.“ V podobnom duchu sa nesie aj akčný plán Komisie na riešenie nedostatku pracovnej sily a zručností z 20. marca 2024, podľa ktorého je nevyhnutné podporovať aktiváciu nedostatočne zastúpených osôb a od útleho veku bojovať proti diskriminácii vo vzdelávaní, ak sa majú vyriešiť nedostatky pracovnej sily a zručností, ktoré môžu brzdiť konkurencieschopnosť Európy.¹⁷

Navrhovaná smernica o rovnakom zaobchádzaní

Komisia 2. júla 2008 prijala návrh smernice Rady, ktorej cieľom je rozšíriť ochranu pred diskrimináciou na základe náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie na oblasti mimo zamestnania. Navrhovaná horizontálna smernica o rovnakom zaobchádzaní by mala doplniť existujúce právne predpisy EÚ v tejto oblasti a zakázať diskrimináciu z uvedených dôvodov v týchto oblastiach: sociálna ochrana vrátane sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti, vzdelávanie, ako aj prístup k tovaru a službám vrátane bývania. Európsky parlament prijal stanovisko 2. apríla 2009¹⁸ v rámci konzultačného postupu. Od nadobudnutia platnosti Lisabonskej zmluvy 1. decembra 2009 spadá návrh pod článok 19 ZFEÚ; čiže po získaní *súhlasu* Európskeho parlamentu je potrebný jednomyseľný súhlas Rady.

Rade sa zatiaľ v súvislosti s návrhom, predloženým pred 16 rokmi, nepodarilo dosiahnuť požadovanú jednomyseľnosť. Počas poslednej diskusie o smerovaní, ktorá sa uskutočnila v júni 2023 počas švédskeho predsedníctva, ministri skúmali spôsoby riešenia zvyšných otázok týkajúcich sa právnej istoty, subsidiarity a nákladov na vykonávanie.

¹⁶ [Správa Enrica Lettu – *Much more than a market*](#) (Oveľa viac než len trh, apríl 2024).

¹⁷ [Riešenie nedostatku pracovných síl a zručností v EÚ – Európska komisia \(europa.eu\)](#)

¹⁸ Pozri dokument A6-0149/2009. Súčasný Parlament vymenoval za spravodajkyňu Alice Kuhnkeovú (SE/Zelení/Európska slobodná aliancia).

Belgické predsedníctvo podniklo ďalšie výrazné úsilie, aby sa tieto zvyšné otázky vyriešili. Výsledný text sa uvádza v dokumente 8616/1/24 REV 1.

Napriek vynaloženému úsiliu sa požadovaná jednomyselnosť na podporu kompromisného znenia stále nedosiahla.

Ministri sa vzhľadom na uvedené vyzývajú, aby sa zaoberali touto otázkou:

Kedže sa tri zvyšné otázky delegácií, teda otázky právnej istoty, subsidiarity a nákladov na vykonávanie, v aktuálnom kompromisnom znení vyriešili, aké ďalšie kroky by boli potrebné, aby sa v Rade počas belgického predsedníctva pri tejto smernici dospelo k všeobecnému smerovaniu, a to tiež vzhľadom na zvýšenú diskrimináciu na základe dôvodov a v oblastiach, na ktoré sa navrhovaná smernica vzťahuje?
